

Изрази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

1-ога Априла истијече прва четврт нашем листу, и зато унозиравамо ону гошпуду претплатнике који су само прву четврт претплатили, да изволе поновити претплату на вријеме, ако желе да им лист и даље пиљемо.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 22 марта.

Догађаји на пољу међународне политике тако се нагомилавају, да се не може ништа поуздано знати у овом часу о одређеном међународнијем односу. За данашњи положај доста је занимљив следећи чланак петроградског „Н. Времена:“ „Поводом доласка немачког Цара у Италију, римски лист „Опинионе“, који је постао високофициознијем органом послје преласка власти у руке данашњег министарства Рудинијева, објелоданио је топли поздрав младоме немачком монарху, који је похитао у овом часу да даде Краљу Умберту доказа свога саучешћа. Лист италијанског премјера не штеди изразе благодарности високом госту. Лист вели, да су се ријетко уговори, што владе склапају, показали толико сагласни са народнијем осјећањем, као што је италијанско њемачки савез. Са стране маркиза ди-Рудини са свијем је наравно дочекивати тако топлијем поздравом Цара, који је похитао да Италији докаже, да њен ратни неуспјех није нимало имао уплива на његова пријатељска осјећања према њој и према Краљу. Ова демонстративна посјета Цара Вилхелма припомаже знатно, да се умири јавно мњење италијанско, смућено и огорчено жалоснијем исходом абисинске експедиције, и то ће олакшати трудну задању, коју је на себе узела влада, рјешивши се да закључи мир са негусом Менеликом. Само изгледа у неколико чудновато у поменутом чланку израз „италијанско-њемачки савез“. О томе „двојном“ савезу Јевропа до сада није ништа чула. Ова зна за тројици савез, у ком учествује са Њемачком и Италијом још и Аустро-Угарска, а у последње доба неки енглески листови проговорили су и о „четвртном“ савезу — Њемачке, Аустро-угарске, Италије и Енглеске. Орган маркиза ди-Рудинија као да хотимице то пушта из вида, говорећи о „њемачко италијанском савезу“, и као да жели дати на знање, да се пародно осјећање Италије пријатељски односи само према тој политичкој комбинацији. У политици се збива понекад, да прилике дају особити значај фрази, што се појави у официозном листу, и при читању оног чланка у „Опинионе“, нехотице долази на ум непријатни одзив врло много италијанскијех листова према енглеској експедицији у Донголу. Ови листови су дошли до увјерења, да овом експедицијом Енглеска не пружа услугу Италији, него напротив да Италија хоћећи сачувати Касалу, потпомаже Енглеској, да изврши њезин план. У ствари и јест тако. Не остављајући Касалу, италијанска влада задржава знатни дио ратнијех сила, које би дивини могли послати против експедиције Кичнер-паше, и паравно олакшава овоме успјех у нападању. Ово

је врло скупа отплата за чисто платонско пријатељство Енглеске, која се користује, као вазда, угодном приликом да постигне своју сврху. Што се тиче Аустро-Угарске, то не спомињући је „Опинионе“, објасњава се другијем узроцима. Органу маркиза ди-Рудинија није лако било, да истовјетује народно осјећање Италије с побудама Краља Умберта, да цијени пријатељство аустријског Цара, који још влада двијема покрајинама чисто италијанскијема, па осим тога, то пријатељство у данашњијем тензијем приликама Италије, не може пружити ни Краљу Умберту ни италијанском народу никакве помоћи, што би се могла сравнити са помоћу, што они чекају од пријатеља Цара Вилхелма. У чему ће се показати ова помоћ, још није извјесно. Англоегипатска експедиција јако замршава положај Италије послје Менеликове побједе код Адуе. Могуће је, да ће се у личном разговору Краља Умберта са Вилхелмом II установити какав споразум, како им се ваља односити према овој експедицији, када буде јасно, да експедициони корпус Кичнер-паше не иде у Судан, да помаже Италији код Касале, него за то, да увјери државу, које су заинтересоване у египатском питању, да још није вријеме стављати на дневни ред ово питање, и захтјевати да енглеска остави Египат.

У овоме се огледа поглед из Петрограда на данашњи међународни положај.

А Ф Р И К А .

(По „Н. Времену.“)

Последње петнаест година Африка све више и више привлачи пажњу јевропана, а важни догађаји последњег доба тако су истакли Африку на прво мјесто, да су афрички послови за вријеме у заборав потиснути и азијатске. Ова чест старог свијета од једном је постала предметом опште пажње и општег грабежа, који се прикрива образном цивилизације. Тако су се образовале провинције, којима управљају јевропски пуштолаци, почињући од државе Конго до Капске Колоније.

Докле се тичало годињех принаца — у Јевропи се мало о томе бринуло. Али се почело ево нешто друго, што излази из оквира обичног колонијалног ратовања, што је од једном обратило пажњу општу; то је упад Џемсонов у Трансвалску републику и покушај италијански против Абисиније. Овога пута су поили јевропљани против јевропљана и христјани против христјана. Неуспјех италијански против Абисиније и енглески против Трансвала такви су догађаји у историји борбе у дивљијем предјелу, да ће бити забијежени у број знаменитијех догађаја свршетка XIX вијека. Џемсон је не само разбијен био, него и заробљен за руком, да изведе жељезницу на црвено море и да своју државу свеже са телеграфскијем линијама, абисински народ, који је одавна хришћанством просвијећен, брзо ће поћи путем тако зване јевропске цивилизације. Какогод било одасе ће се морати озбиљно рачунати с Абисинијом.

Италија, обзиром на финансијске потешкоће, за дуго се неће опоравити послје Адуе, и пријатељске изјаве Керзона мало ће јој помоћи. Керзон је добро познат русофоб, и његове изјаве у корист Италије, треба узети као наперене противу Русије, за то што је руски народ задовољан, што италијанци нијесу покорили абисинце.

И експедиција против дивини могла би се сматрати да је у корист Италији код Касале. На сваки начин број војске енглеске у Египту умножава се, што је главна потреба енглесима, обзиром на Француску, која хоће да стави египатско питање на дневни ред.

Не може се вјеровати, да ће Њемачка ступити у какав савез с Енглеском; јер се њихови интереси укрштавају; осим тога, господарење енглеско у Египту никоме се не допада. У најближој будућности треба очекивати какав корак са стране француске владе; могуће је да се налазимо у очи веома озбиљнијех догађаја.

С У Д А Н .

(По петрогр. „Новостима.“)

У Африци, поред Абисиније, постоји тајанствена држава махдиста. По једном исламском предању, Махди-пророк, месија има да спасе свијет. У седамнаестом вијеку вјера у дозак таквог месије била је јако распрострањена међу арапима у Африци. Било је неколико лажнијех пророка, који су се називали Махдијом. У осамнаестом вијеку та је вјера јако пала, али пошто су Енглези окупирали Египат, међу арапима опет је настао тај покрет, потакнут Мухамедом Ахметом, који се родио у Донголи г. 1843. Он је из дјетињства показивао религиозни позив, и знао је наизуст коран. Убрзо пошто је довршио религиозно васпитање у Хартуму, далеко се разио глас о његовом светом животу. Око њега се стадоше кунити дивини, и у мају 1881 Мухамед је себе прогласио пророком. Његови приврженици признадоше га „ел-махдијом“, потомком пророка, који је дошао на земљу, да створи царство праведника. Учење новог пророка брзо се распрострло. Нови махди приповиједао је свети рат против јеретичкијех Турака. Он је говорио народу: „Ја ћу ви узимати само десетину, а ослободићу вас од паса-христјана“. Египатска влада одлучи, да умири лажног пророка, али је он постигао брзе успјехе и г. 1883 завлада Ел-Обейдом. Пошашена енглеска влада послала је противу њега ратну експедицију под генералом Гинсом. Мухамед је уништио ову војску у битци код Камгиља, и послје тога читав Судан одаде од Египта и признаде власт Махдијеву. Тада су Енглези покушали, да га задобију на своју страну титулом гувернера Корлофана, али Махди са својим помоћником Осман-Дигмом наставио је отпор и у фебруара 1885 освојио Хартум. Не зна се што би још могло постигнути пророк да му смрт није прекинула срећну каријеру. Умирући (31 јула 1885) Мухамед је наименовао за свог наследника свог сродника Селима, који је из Хартума позвао суданске народе у рат против невјернијех.

Отада је Судан био изгубљен за Египат, и дивинска држава постаде постојаном пријетњом за енглеско политичаре. Сваки пут, кад се поводио ријеч о евакуацији Египта, енглески министри избјегаваху су је изговором дивини.

Судан има становништва до десет милиона и по, а простором надмашује три пута Француску.

Сада се Судан, подупликом абисинске побједе, опет устаљасао, и енглеска влада одлучила је, да пошље противу дивини војске 9000 момака. Г. 1883 у тридневној битци код Камгиља дивини су уништили исто толику војску, оставивши жив само један прус дезертер.

Г. 1884 енглези су справили нову експедицију генерала Уолслеја, а и она није имала успјеха. Донгода и сва Пубија биле су остављене у власти дивини.

Положај се није отада нимало побољшао. Енглези рачунају на слабост данашњег махдије Абдули-Селима, и на анархијско стање у Судану. Али што се ради у Судан Енглези добивају врло оскудне вијести. Махди може бити и слаб, по суданска фанатичка племена представљају такву силу, која може бити опаснија и од абисинске. У Судану нема ни жељезница, ни телеграфа, али невољне за јевропејце вијести распростиру се муњевитом брзином. Послје италијанског пораза код Абалање, у Судану је одма нарасла узрујаност; а сада послје пораза код Адуе,

дивини пријете не само Касали, него и египатскијем покрајинама.

Прије него су Енглези Египат окупирали, Судан је припадао Египту. Енглески покушаји, да га опет присаједине Египту, нијесу могли до сада успјети. Чим ће се ова експедиција свршити, не може се рећи. Али и у случају побједе, и у случају пораза, главно и стварно питање о евакуацији Египта остаће нерјешено. У случају пораза енглеског, Енглеска ће само имати повода, да продужи окупацију Египта.

Д О П И С И .

Љуботињ, 19 марта 1896 године. — (Здравље народно, рад, вријеме.) — Има већ пет година откако нас је полазио немили гост инфлуенција — који није, захвалећи Богу, тада успио у своју намјеру осим толико, ако је кога свалио у кревет само за неколико дана, па се онда опет морао погнуте главе вратити натраг, али прошле године жељњи непријатељ — тиф — нам се јави, који, као и његов предтеча, бијаше на дуго и на широко раширио своје освајање и велики страх задао, али благодарећи Милостивом Творцу, као и свагдашњој пажњи Узвишенога Господара на здравље и бољитак, као и на свако добро, много му народа, који свуд пиљаше љскаре по народу, те с љијековима притекаше у помоћ, за кратко вријеме бише његове намјере обустављене, те и оно малко што бијаше притиснуто, за кратко вријеме морао је оставити без никаквог успјеха. Ове године опет нам се јавио предтеча, као да му је зар било што остало најзад пет година недовршено, те с великим страхом попривијети и занета и не превари нас у томе, него, да би своје намјере и грамжљиво срце испунио, па све стране овдје бијаше допрте врло мало кога и сумину, што му се јави у кући, те му не назва: добро јутро! на тако је народ овуда веома почео од њега још од сред зиме да страда, као што и данас јако страда, али захвалећи преблагом Богу, није са собом много жетве понио, само што је грдно народ сатарио, јер на ма ком на први поглед могао би виђети да је водио борбу с тим проклетим непријатељем — инфлуенцијом, или како је овдје зову „сугурацијом“, која занета многе сугура и тек једва у животу остави, те и изгледају што оно се вели: „ево га као да је из гроба изашао“, али изгледа, као да је ситана више борбе с нама — боље рећи ми с њоме — и да ће што скорије оставити се нас, ако Бог да за нас ијеж.

Послије дуге зиме, у којој бијаше свака животна радња престада ево нам опет умиљатог пролећа, које се појављује с новим животом — новом животном радњом, новим радом; трудољубиви тежак чисти и ограђује своју земљу и спрема се за рад у земљи, на како бијаше сасвим лијепи, а сувише одвје и топло вријеме — то трудо-беници одма пријонуше за рад: садити воћке, преоривати њиве, које лијене бијаху, као никад прије тако; рсати дозе, али како — богме с пола срца, јер у њих сву сувећ наду изгубили, а како неће, кад ето природа до-ста укаже, а али непријатељ виноградеки — пероноспора — све то и прије вакта по-жњије. Ово дивно „марчанско лето“ трајало је све до уочи Лазарева суботе, а тада већ облаци се почеше науковати и дувати јужни, а час опет сјеверни вјетрови, те већ у суботу вечер мала росица је почела, која за час се претвори у велики пљусак, па почеше муње сијевати и громови удари један за другијем доста често, те и вријеме непрестано се мјесташе: час ето удара јава киша, а час опет силни град, који доста велике штете учини воћкама, које бијаху процвале, што им све цвјетове на земљу свали, а младе љеторасте испрекида, те сад само гола стабалац стрше без ичега свога, а нека већ што уради у зградама (вртovima), што све расаде и лукове уништи. Но Бог би знао још штаће ли што-шта се опоравити, да земљу непо-крјимни гост — снјеж — од кога мишља-емо, да се бјесмо опростили за сада, али како је наваро, те ако подуже овако траја, и нам се не врати мало час пређашње вријеме — изгледа — и бојати се је, да ћемо заборавити воћке и вртове, а имаће-мо доста бриге око стоке, јер, како бијаше се почело указивати дивно пролеће — то

зуди пићу којекако и испросили, а до-
стину ботме и при свршетку, а стока
усред порођаја, а онако и из зиме доста
слаба, те сасвим изнемогла, а хране ни на
по ручка, а синује и студен све више
овлађује — то по свему наопако по
живо. — Муње и громови, који у почетку
бијашу зачестили, већ су обриједили, али
заиста нас овамо није ни жеља више на
њихову муњевиту свјетлост и странну гр-
мљавицу, него нам доста га даде и овај,
који пуче на освит Цвијети, што удари у
кућу Бора и Стефана Лазарева Прље. Она
кућа пружа се од истога на запад у ду-
жину 20—30 м, а раздијелена је на три
особе у унутрашњости, али све стоје под
једним племеном. Источни дио је Боров и
Стевов и гром је ударио у врх дистри и
само неколико каменова са врх ње избио
и нешто тигада збачено, те се низа зид
спустио до волта, који је у кући при истој
дистри при којој је Борова жена са два
сина и у крвноту спавала; одатле, нажда
се струја раздијелила у два крака, једна
скрене на сјеверну страну и у појати (стаји)
у 10—12 м. убије једно свиње, а друга
уђе у конобу (избу), где убије два вола и
15 брављ козица и овчица и то само оне,
који су били леги, а који су се случајно
десили на ногама — није ни једнога заћело.
Струја даље наставила пут и пријенила у
другу конобу (избу), која је Марка Илија
Прље и у којој је било пошине говеди и
ситних брављ, али ту није никаква крва
учинила само што је остала за са собом
пут, као да је крт ходник себи испод земље
направљао, те онда у трећу, која је на
западној страни ове куће — Ђурана Ста-
нишина Прље, те у њој убије једнога вола,
који је лежао међу четворо говеди и још
неколико ситних брављ, те ето како нас
овесели својим доласком, што учини штете
преко 200 флор., али нека га просте му
свеколике жртве, кад само Премилостиви
Отац небески од тог страшног труса сачува
толико чежди, да је било у све три особе
преко 20 душа, да ни једно ни најмањег
потреса на себи није осјетило, а како ли
каког удара. — Зато сад не остаје друго,
него непрестано се Богу молити и велико
име божје славити, те дивно и поћно
достојну захвалу одавати, што од толикога
страшног труса сачува толико робље, на
скршеним рукама, а скупшеним и смире-
ним срцем ускликнути: „Господе! чудно је
име твоје по свој земљи“ и „нека буде
воља Твоја како на небу, тако и на земљи“
— Амин. K—ић.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Како Чеси сузбијају Њемце.) Берлин-
ски њемачки лист „Die Kritik“ прта овако
борбу Чеха противу Њемца у Аустрији:
У последње вријеме сваки, који прати
прилике у Аустрији, може познати, да
њемачки елемент на сваком кораку губи,
а словенски се подиже. При пјеначким и
турнирским свечаностима има још пуно
славе и ентузијазма за Њемце, али и
поред тога губе Њемци једну позицију
за другом. Вароши долазе у руке Славена,
њемачке школе пропадају и нема ни једног
избора за државну или земаљску скупштину,
гдје Њемци не избуе бар један мандат.
Прије 40 година у Чешкој, Моравској и
Шлеској, сваки се стидио казати, да је
Чех или Словак; то је било вријеме, кад
је ричи „образован“ и „Њемац“ била
једно исто. Праг је у то доба био њемачка
варош; данас се тамо не налази ни једна
улица њемачког имена. То исто је и у
Пилзену, Хрибцима и свима другим варо-
шима. Само унутрашњост је била и остала
за читаве деценије чешка. Гдје је дошао
образован Чех, ту је основао друштво,

отворио читаоницу, бесједу и та странка
расла је и појачала се тако да је лијеног
њемачког супарника побједила. Из соп-
ствене снаге родила се она снага која је
систем Тафеов оборила. Ту су се подизале
чешке гимназије, чешке реалне, препа-
рије, шумарске школе, чешке трговачке
академије у великом броју, и са отварањем
чешког универзитета у Прагу било је чешко
школско питање довршено. Чешке судије,
чиновници политички и поштански, чешки
учитељи и свјештеници, љекари, чиновници
железница и приватни, чешки адвокати,
појавили су се у свима њемачким варошима,
а тако исто чешка позоришна друштва
(них 60) била су почетак народних позо-
ришта у Граду и Брину. Појавиле су се
чешке новине напреднијих тенденција;
издавали су се још списи за вјештине;
појавио се народни, политички, ли ерарни
и умјетнички живот, пун индивидуалности
и снаге. Поета је Сокол, који је највећи
расадник фанатичке мржње на свим свима
што је њемачко. Сокол је најчешћи агита-
тор. А ко има у Чешкој, Моравској и
Шлеској, здраве ноге и руке, поноси се
тиме, да је Соколан. Али Чесима ни Сокол
није био довољан, они су створили друштво
добровољних ватрогасаца, које има исту
организацију и исту циљев као и Сокол.
Кад дође Њемац у чешку варош, он по-
стане Чех; Чех у свакој и сасвим њемач-
кој вароши подиже Сокол; имамо у Дрез-
дену Сокол, у Берлину чешко народно
друштво. Кад Њемац узме Чехињу за жену,
дјеца се венитају чешки, ула ли се Ње-
мица за Чеха, — постане Чехиња и дјеца
назнају ни ријечи њемачки. Њемачки Schul-
veitsh једва животири поред толико мизи-
ју а Њемца, а чешка Матица школска
располаже грдним капиталом, на који
прилаже сваки Чех, на био он шегрт,
куварица, паничар или богаташ. Чак у
војсци може се примјетити рад вријед-
них Чеха: мали Сокол кад ступи у
војску или чешки студент, кад служи годину
добровољно, агитира у војсци, која је
важнијана против Русије. Чешки резервни
офицер, у обичном животу адвокат, љекар,
чиновник, јавно изказује своје мишљење,
и доказује при свакој прилици, да је Чех.
Дође у кафану и прво прочита „Народни
Лист“ главни орган чешког панславизма.
Онамад је у Брину у Народном Дому
спирала музика руску химну при огромном
одобравању публике, већином официра.
Команда је забранила гарнизону посјеђавати
Народни Дом, али зна се да овакве забране
имају обично са свим противно дјејство.
Непрекидни напади на Њемце забринули
су и саму владу и огласила је опасно
стање. Најљепши одговор Чеха на то, била
је народописна изложба, предузете огромно
и у свом извођењу јединствено. Посјета
је била за мали народ од 6 милијуна
колосална. Из најмањих села су дошли
посјетиоци, најсиромашнији човјек жртво-
вао је посјеђују крајцару да види Златни
Праг. Из Америке, Русије, Њемачке, Фран-
цуске и свију земаља долазили су Чеси.
У сваком селу и вароши саставили су се
комитети, који су скупили новац, да поведу
школску дјецу и своје сиромаше на изложбу,
гдје су их као своју дјецу примили и
честили.

Данас или сјутра постаће идеја чешка
у Аустрији тако јака, да се мора на
свршетку понути. Реорганизација мо-
нархије биће неизбежна, ако већ недође
до тога услед рата. Данас у Чешкој ништа
се тако не мрзи као Њемац, се тога расте
симпатија с прам Француске. На свјетској
изложби у Паризу добио је прамки Сокол
13 првих награда; председник Француске
републике загрлио је и поздравио Чехе као
браћу и савезнике. Оног дана, кад буду

„A captain bold, of Halifax, who lived
in country quarters.“

Народна поезија ниједнога другог
славенског народа нема тога метра.

Губитак културе, ко и је Србија мора-
препријети, кад је пала под турски иго,
надокнаћен је у некој мјери у слиједеним
стољењима снажним народним животом Дал-
матинаца, нарочито у малој републици Рагу-
са (славенски Дубровник), који је достигао
високи степен цивилизације. Текм 15., 16.
и 17. стољења тај је град, — који сада
пропада — био нека врата славенске Атине.
Улив талијанске литературе, која је онда
кулминирала, утврдише учени Грци Кхал-
кокондилае, Ласкарис и други, који најош-

могли Чеси диктирати иностраном полити-
ком аустријском, тада је изолација Њемачке
свршен факт. Чеси у друштву са Словенима
и Србима на све су спремни, све ће њима
добро доћи, и биће побједоносни.

(„Гласбена матица“ „Љубљанска у Бечу.“)
Прошле недјеље приредила је љубљанска
„Гласбена матица“ у Бечу свој први кон-
церат, којим се је канило захвадно оду-
жити Бечанима за помоћ, пружену ланик
Љубљани за вријеме потреса. Успјех кон-
церта био је управо сјајан, те су словенски
пјевачи и пјевачице — њих до 200 —
управо напенадили бечке музикалне кру-
гове, који никакко не могу вјеровати, да би
се и изван Беча, а нарочито међу Слав-
енима, могла с успјехом његовати музика.
Међутим су Чеси са Сметаном и Дворжа-
ком те својим чешким квартетом, Руси са
Славјанским и Слав Словенци с Хубадом
баш с темеља разорили бечке предеуде.
Словенске народне пјесме с композицијама
Недведа, Фибика и Форстера одржале су
такву побједу, да ју с ентузијазмом спо-
мињу све новине. — Прекјучер је био
други концерт под рављањем славног Чеха
Антонина Дворжака, а извађала се његова
велика балада „Свадебна кошуља“.

Успјех другог концерта био је по-
могућности још већи од првог. Највећи је
интерес дакако побудио чешки мајстор
Дворжак, који је први пут у Бечу управ-
љао својим дјелом. Онџинство му је при-
редило бурне овације. Његова „Свадебна
кошуља“ није особито одушевила слуша-
лаца, али их је увјерила, да је дјело за-
нимљиво и знаменито. Као солисти пјевали
су гђица Верхунчева, и чланови чешког
нар. позоришта Јашек те Климент. Двор-
жаку је предан концерт огроман
вијенац, а збор је морао додати двије сло-
венске пјесме.

Иза концерта био је у великој дво-
рани хотела „Englischer Hof“ заједнички
састајак, код кога се је срдечно наздрав-
љао Словенцима и њиховом успјеху. Здра-
вице је одлучно председник бечког одбора,
дворски савјетник Шукле, који је истакнуо
потешкоће овом подухвату, које су сад
свададне. Нарочито је нагласио, да највећа
заслуга иде гђи др. Јенка, која је као
председница госпођинског пјевачког збора
потакнула идеју, да се приреде ови кон-
церти. Да су концерти сјајно успјели нај-
више се је трудио друштвени зборовођа
Хубад, који је са словенском пјесмом освојио
Беч и доказао, да су Словенци културни
народ. Дворски савјетник Димити наздравио
је словенској домовини, председник мушког
пјев. збора, судбени вијешник Венкаје,
бечком одбору, — а зборовођа Хубад
мајстору Дворжаку, који је намах иза кон-
церта одуговатао у Праг. Напокон се је
ватрено захвалила госпођа Јенкова Беча-
нима на срдечну дочеку.

(Нешто из нове Естетике) од др.
Стевана Павловића. Како је већ
јављено у овом листу, та „Естетика“,
која је тако жељена и са свију страна
пожуривана, изашла је ових дана и уни-
верзитетима распослана. Нека је и то на знање,
да је она и подјелом своје садржине годно
удешена те ће је и по томе учен и неучен
лако читати и разумјети, као и по томе,
што су на крају и имена вјештака и гла-
вније ствари по азбучном реду пописане,
да сваки може наћи без велика труда и
преко рела да чита што зажели а да не
мора редом цијелу књигу превртати.

Што се саме садржине тиче, ево ради
примјера на 35—36. страни како се опи-
сује велики дух (велеум) и таленат:
Велеум (велики дух; латински: geni-

us; француски: génie) највиша је снага
душевна. Гете га назива снагом људском,
која другима даје правила и законе. То је
укратко душевна снага, која умије свему
језгру да погоди, умије да нађе главни
закон, који је основа свјетским појавама.
У велеума је јасан поглед; он смијеће
се прелази преко сметња свјетских те по-
уздано и управо греде онамо куд смијера.
Он не запада у ситнице нити се мучи око
њих, састављајући их, него одједанпут
ствара цијелину. Он за свој посао бира ве-
лике ствари, на силан одушевљај разгара
га као огањ а ситнији пламичици само се
витлају свјетлајући око њега. Он је у
својој снази и једноставности сличан сунцу,
а обична душевна снага је свјетлост од
више поцијених пламичака. Велеум је
прост и природан; ништа у њега није
заплетено и измајсторисано. Он не ствара
него проналази природне законе те је с
тога и он сам скроз природан и изворан.
Другима могу ти закони бити тамни и
нејасни, али је велеум сам себи јасан,
свагда је на чисто са својим послом. Но
ма да је са велеумом силна духовна снага
рођена, ипак треба и њему науке, труда
и посла. Прави велеум је навијек здружен
са трудом и вредноћом. То нам доказује
Михел Анђело Буонароти, Шекспир, Ши-
лер, Гете и други, који су само са трудом
и знојем дошли до својих обилатих знања.
На пр. Гете је око свог најврснијег посла
Фауста почео радити 1769. год; кад му
бјаше двадесет година, на га је још и у
својој 82-ој години поправљао и доћери-
вао, а прије своје смрти сам исповиједао,
да га није догнао до краја како је хтио.
Ако се велеумник и родио са великом ду-
шевном снагом, није се родио са науком.
Рафائل је умро кад му је било 38 год.
на ипак је оставио последице смрти своје
преко три стотине које малих које својих
сликарских послова. Лопе де Вега написао
је до 500 које великих које малих драма.

Таленат, грчки: talanton, латински:
talentum, значи је у старо вријеме мјеру
или оно што је одмјерено, овде пак значи
вишу душевну снагу, која је некама као
одмјерена. Таленат је као и велеум виша
душевна снага али мања од њега. Што је
разум према уму, то је таленат према
велеуму: разум се бави око облика мисли,
а ум изводи мисли. Велеум је сунце што
даје, таленат планета што прима свјетлост.
Велеум умије муњевитим духовним замахом
погодити и ухватити језгру; таленат то
чини лагано и размислајући. Велеум разви-
ра цијелину, таленат дјелове каквој ствари.

„Н. Д.“

(Спомен-медаља Вука Стеф. Караџића.)
Задарски „Српски Глас“ пише ово: Ови-
јех дана имали смо прилике, да се дивимо
красној спомен-медаљи Вука Стеф. Кара-
џића, коју је израдио чувени мајстор кујун-
џија Стеван Џонсон у Милану која је
сливена из алуминија, има 18 мили-
дијаметара, и приказује с лица врло добро
погођено Вуково попреје са факсимилом
његова потписа, а с противне стране носи
у четири реда овај натпис, што га је у
своје вријеме издавачу диктовао проф.
Луко Зоре: „Вук. Стеф. Караџић“ „Отац
новије Српске Књижевности“ „1787—1864“.
Ова је медаља врло подесна, да се њом
даривају школска дјеца, у ошће као украс,
било да је мушки објесе о данац на
часовнику, или да госпође и госпођице с
њом оките гривну, што обично носе иза
својих бијелих шацица. Сливена из алуми-
нија запала ова медаља само једну круну,
а ко би вољан био, да је набави од сребра,
потрошиће нешто више, али опет не много:
саммјех пет круна. При наруџбинама из
покрајине рачуна се сувише и трошак за

а прештампало их неутрудили Јудевит Гај,
који је издавао дијаматинске класике у
Загребу 1847. Врло је слављена била у
своје вријеме „Јеђунка“ (Gipsy) Андрије
Чубровића. Вели се, да је пјесник био за
право сребрнар, ну да је оставио свој занат
и посветио се музама. „Јеђунка“ је настала
овако. Аутор је једном згодом слиједио
младу једну даму, предмет својих осјећаја,
настојећи је наговорити. Кад ли је она
окрене и презирио му дозаци талијанском:
„Che vuole da me questo Zingaro?“ Пре-
зрени љубавник прихвати добачену му ријеч
и написа пјесму, у којој уводи циганку,
како прориче срећу друштву госпођа и
улиће своју љубав окупној нимфи. Ша-
фарић говори с ентузијазмом о тој ствари
и назива је прекрасним цвијетком (a truly
splendid flower) у врту илirisке музе.

Најзнаменитији је далматински пје-
сник Иван Гундулић. Осман, главна његова
пјесма, јест ен у 12 књига, у којем се
слави побједа Пољака над Турцима и Та-
тарима 1621. код Хоџима. Гундулић је умро
1638. у 50. години, пошто је обнапao
неколико важних служба у држави. Посље
потреса године 1667. Дубровник се није
подигао до пријашње славе. Улив је
renaissance и талијанске литературе врло
снажан, како то показују преводи грчких,
латинских и талијанских класика. Професор
Ариин Павић написао је о дубровачкој дра-

ЛИСТАК „ГЛАСА ПРИГОРИЦА.“

ИНГЛЕЗ О НАШОЈ КЊИЖЕВНОСТИ.

По „Народнијем Новинарцу.“
(Свршетак.)

Многе су од љубавних пјесамца, као
и пјесамца, које се тичу домаћега живота,
врло биране и показују велику чистоту
чувства. Све то може да буде „a source of
amazement“ („прело чуђења“) онима,
који мисле наћи у Србима само варварски
народ! Послије смрти Вука Караџића а
издао је његова удова суплементарни
свежак 1866. Добру је колекцију пјесамца
издао под насловом „Пригорица“ Младу-
новић у Лајпцигу 1857. под псеудонимом
Чубро Чојковић. Ми се неможемо напати,
да ће још дуго потрајати та дражејсна
периода народнога пјесништва у славенским
земљама.

Вук Стефановић (како тврди Пинин
и Спасовић) није никада био у Босни и
Херцеговини, а врло жали, јер су то погла-
вито два велика гнијезда (Nest) славенских
пјесамца. Оне, што их је одавде приошћо
пописали су други и добили њему! Ну
послије његове смрти издао је год. 1867.
Богољуб Петрановић мало издање народних
пјесамца у Сарајеву.

Велики ученик Миклошић писао је
дјело о народном пјесништву Хрвата (Beit-

поштарину нарудбине и новчане пошиљке треба управљати једино господину: V. Bonicelli, књижевном агенту у Задру.

(Позив на претплату.) У намјери, да упознамо овамошњи дио драгог нам српског народа, са духовним творевинама највећих његових синова, т. ј. да га учо знамо са најбољим представницима суверене наше српске књиже, покресмо напу

З О Р У

лист за забаву, поуку и књижевност.
„Зора“ ће доносити pjesме, приповијетке, драмска дјела, разне научне чланке, студије и расправе, као и дуже и краће реферате о свијем новостима у књижевности; осим тога доносиће по могућности и слике појединих српских и страних књижевника; за тим слике из разних крајева и т. д. и по који пут компонованих pjesама.
У том раду помагаче нас наши поштовани књижевни пријатељи из мјеста и са стране, а сарадњу своју обећаће нам до сада ови одлични старији и млађи pjesници и књижевници:

Г. г. Аврамовић Сима Ј., Будисављевић Милан Јов., Вулећић Вукосавић-Вид, Вилоски Стефановић Јован, Влачић Љубо, Вукићевић Илија, Гавриловић Андра, Глушчевић Окиц, Драгутиновић Милутић, Дучић Нићифор, архимандрит, Дучић Јован, Ђорђевић Манојло Призренац, Ђорђевић Ђорђе Др., Ђорђевић Владан Др., Ђорић Мита, Живаљевић Дан. А., Иванић Момчило, Илиј Драгутин, Јовановић Слободан, Јоксимовић Ђорђе, Јакшић Милета - Ленеки, Јакшић Света, Јакшић Ђ., Калићева Дарина, Лотић Љубомир, Мијалковић Сава, Матић Андрија, Матијасић Стеван, Нешковић Мита, Нушић Бранислав, Петровић Никола С., Пејиновић Милош, Петровић Коста, Радонић Жарко, Станојевић Бранислав Др., Цар Марко, Цветковићев Косара, Шантић Јефтан Р., Шола Атанасије и т. д.

Осим обећања и пријатељске готвост, од већине њих добили смо већ довољно разноврсних радова.

Но да истрајемо у томе послу, стоји до родољубивог одива наше српске читалачке публике, која ће поред осталих наших књижевних и политичких листова, пригрлити и нашу херцеговачку „Зору“.

Али како ће „Зора“ имати своју старију и личну сестру „Босанску Вилу“, то умољавам, да се на штету „Босанске Виле“ нико не сјећа наше „Зоре“, т. ј. да напусти „Босанску Вилу“ у прилог „Зори“. Кома је Србину могуће да обавља листа чита, онда ће већ по самој подјели међусобних њихових становништа, стећи тек у обавља прву целину.

„Зорина“ ће жеља бити стална: да користи српској књижи, а да ничим не нанесе озлиједу „Босанској Вили“, него да и у кругу својих читаоца подупре поштовање њезиним досадашњем раду и потпору њезином опстанку.

„Зора“ ће излазити једанпут у мјесецу, у свескама од 4—5 табака, а цијена ће јој бити:

за све земље годишње фор. 5. на 1/2 године фор. 2.50. на 1/4 године фор. 1.25. Сада пак прима претплату до краја 1896. године, дакле на три четврти.

Поштоване претплатнике умољавам, да претплату пошљају до 15 априла о. г. како бисмо до тог времена знали, да распоредимо своје унутрашње одношаје.

Претплата се шаље ма коме од потписаних уредника.

Скупљачима на 10 претплатника, дајемо лист бесплатно.
У Мостару, 9. марта 1896.

Алекса Шантић
Светозар Ђоровић.

ми извртну студију („an excellent history“), у којој нам описује њену активност.

Говорећи даље у истом поглављу о Словенима, наставља Морфил о настојању Гајеву, да створи један језик за све (јужне) Словене, и вели о језику њихову ово: Словенски стоји спрам хрватскога и српскога у истом одношају, као словачки спрам чешкога, сачувавши многе старије форме. Он је сачувао дуал не само за замјенице и самоставнике, него и за глаголе. Простор, на ком се тај језик говори, предочит ће нам помишљена протега од Клагенурта на сјеверу од Ријеке на југу, од Загреба и Варажеина на истоку (!) до Адрије на западу. Према тако мало култивираним словенски је језик један од најинтересантијих с обзиром на значење форме, што их он садржи.

Спомињући фризичке рукописе, за тим дјелатност Трубара, Далматина Вавва-зора, прелази опет на Хрвате и вели: „Што је Трубар био за Словенце, био је Михајло Бучић (1564—1574.) за Хрвате. Он је први почео употребљавати, т. зв. провинцијални хрватски дијалект, који је најближи словенском. Бучић је издао неколико књига у хрватском језику, али детаљи његова живота су нам тамни. Он је био папком протан из своје домовине, но судба нам је његова непозната. Литература у пров. Хрватској није се у велике развила. Узрок тому има се тражити у

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Добро сјеме, добар род — добра љетина.
Из „Тежак“.

Нема пољопривредника коме није позната ова изрека на ипак многи и многи, често је превиди. Мјесто да се за сјајне узме само најбоље сјеме, често се из житнице узме оно онако с реда, не пазећи ни мало, да ли је добро или не. Када је сјеме добро а земља ваљана и лијено уређена, тада је и највећа нада, да ће и љетина бити као што треба, и да ће је бити у изобиљу исто онако, као што се и сточар нада, да ће имати дабар запат, ако му је стока од добре пасмине и ако је његује, као што треба.

Највише грјеше они, који за сјајне узимају нечисто сјеме, јер таквим сјеменом јако закорове своје њиве. Да се усјев у таквом случају не може да развије као што треба и да се тиме изазивају изливни трошкови око тријебљења корова, то је свима познато па се ето опет мало пазе на чистоту сјемена! Заста, таква нехатост не може се ни чим правдати, јер данас је могуће, да сваки има посве чисто сјеме за сјајне, у данашње доба има доста ветренача а има и трјебила (тријера), те се, ако се не могу купити, могу добити на послугу, од оних, који их имају. И кад се сиромашнији здруже, могу имати и најбоље трјебило, на пр. Чернолетово. Сва су трјебила удешена за чипћење сјемена стрмних усјева од кукоља, граора, дивљега мака, горушице, и сјемена од разног корова и т. д. и ко би жељео да их има, може их поручити преко Српског Пољопривредног Друштва које ће им у томе ићи на руку обавештењем и саветима. За чипћење сјетнијег сјемена (ренице, дјетелине, трава) има нарочитих трјебила, те зато при поручби треба нагласити за коју се врсту сјемена трјебило поручује.

Старост сјемена треба такође имати у виду при сјајању. Обичај је да се сјеје увијек најновије сјеме јер старије губи у неколико снагу клијања. Ова је практика потпуно и оправдана, по ипак је добро да се оставља и причува по мало сјемена и од прошлих година ако је било добре квалитете, тако за 2—3 године, како се неби морало сјјати којеквако сјеме од рђаве жетве и година. Изузетак у овоме чини раж, она се мора од године до године сјјати новим сјеменом. У пракси једино за ланено сјеме привредници воле кад је старије, (трогодишње), зато што такав лан, веће има дужу и њежнију стабљику а по томе и мекшу пређу *. Од главнијих жита најдуже задржи клијавост кукуруз, затим овас, пшеница, јечам, а најкраће вријеме — раж.

Зрелост сјемена заслужује такође пажњу и од великог је утицаја на принос љетине. Сјеме може да клија почевши од млијечнога стања па до т. зв. мртве зрелости, али е тога што млијечно сјеме не клија тако поуздано и сигурно као сасвим зрело и развијено, ваља за сјајне употребити само потпуно зрело сјеме. По неки за овај циљ изберу по једно парче љетине које ће дати доста сјемена за идуже сјајне, па га пусте да потпуно дозри. Такав је рад врло добар наравно ако је изабрани комад најбоље квалитете и ако није закоровљен као и ако биљке нијесу сувише честе — усте. При вршењу колама или вршницом често се по које зрно окрњи. Тако зрнече не клија сигурно јер не може да прими потребну количину воде (не може да набури), па и ако је проклијало, обично му се клица сасуши, зато, што у таквом врну има мало резервне хране. Да се тако што изјабегне препоручује се да се извјесан

*) Ово сам чуо од једног стручњака из Рије, где се дан у велико гаји.

њеном савезу с Угарском (!). Она је била политички одјелена од Далмације, а од Србије ју је дијелила и политика и вјера. Латинистина постаде језиком цркве и про-свјете, као и у Угарској. Многи од племића приказаше ипак патриотична духа и учинише што су могли за свој језик. Тако нам је речено, да је гроф Ђуро Зрински, који је умро 1603., имао штампарију на свом имању.

Тако М. Морфил о нама. Према он овдје говори о раној периоди наше књижевности (дакле о оној златној доби, кад се није знало ни за учене ни неучене „размирице“ међу Хрватима и Србима) ипак нам може бити само драго што он о нама говори као о једном народу. Недостатци, што се ту и тамо у његовој радњи онајмају, нарочито гледи имена, које је за нас тако пошљиво, показују, да је ипак у његовој радњи много тога „at second hand“, али му се мора признати, да није ипак писано западњачком надутости и кратко-видношћу, које се често у дјелима те руке налазе.

У Лондону, мјесеца марта 1896.

Припошћо А—с.

дио љетине омлати ручним млатилом или млачењем о буре.

Све жито, а нарочито оно које је одређено за сјеме, треба преко године чешће превртати дрвеним дошатама да се не „упали“ што бива у случају, кад је жито више или мање влажно. Ово треба имати на уму па не остављати сјеме преко године на влажним мјестима или тамо, где ће бити изложен често промјени температуре.

Ма како да је сјеме здраво и чисто, оно још неће одговарати свима особинама ваљаног сјемена ако је снетљиво, те га зато прије сјајања ваља квасити. То је врло прост посао а и не кошта бозна колико; нарочито пролетњу пшеницу не треба засијати док се претходно не кваси. Квасица се врши овако: на 100 литара пшенице узме се 180 грама ситно истуцана плава камена (модре галице), који се у врућој води растопи и са 36 литара воде помијеса. Са овом чорбом прска се сјеме и прегрће или се сасне у суд да престоји 12—16 сати, затим се на тавану распростре да се просуши толико, да се може руком или сјајалицом засијати. За 10 хектолитара сјемена треба 1-8 кг. плава камена. Овако наквашено сјеме неће да штете ни птице ни мишеви ни остале штеточине.

Ако би ко набављао сјеме са стране, треба претходно да га испита и увјери се о његовој доброту на тек онда да га засије.

За распознавање моћи клијања сјемена може служити у неколике и сам изглед сјемена н. пр. ако је бијело зрно, ако љасти и т. д. но најбоље је, ако се за овај циљ употреби проба клијања. Сјеме се метне у навлажени крпу, влажан пијесак, багтенску земљу или у нарочита клијања н. пр. Нобеова. За пробу треба узети 100 до 200 зрна и према томе колико зрна никне, срачунати проценат моћи клијања сјемена. За толико колико не никне, треба повећати количину сјемена одређену за сјајне. Проба ова може се вршити свуда где је температура између 20—25° ц. те је зато удесна да се врши и за вријеме зиме, тамо, где се неће ложе.

Ко би жељео да набави што боље сјеме за сјајне најбоље је да се ради тога обрати Српском Пољопр. Друштву. И опет ведамо: Добро сјеме добар род, добра љетина: па зато за сјајне узимајте само добро сјеме!

(Зараживање људи шапом и устобом.) — Недавно је један лекар. (Dr Weigl у Минхену) саопштио у једном лекарском листу два случаја тешког разболјевања на сву прилику услед преношења шапа и устобом од болесне животиње. Нека здрава жена имала је једну једину краву, која је почела да поболева. У њејој кризи за својом хранитељком пустила је да је лиже по руци. Али ова њекност стала ју је тешке болесничке постеле од седам недеља. Температура тијела подигла се била до необичне висине од 42 степена, у устима јој изашло пуно пливка тако, да јој је немогуће било храну примати, и смрти се спасава тешком муком. Други случај био је на некој млађој слупици, код које је шап унио клицу смрти. У истој се расправи указује на заразу коју је произвело млијеко међу дјецом у једном (јужном) предграђу Берлина, тако, да је велика опасност од ове заразе и за људе ван спора, те се тога треба најстрожије мотрити да се врше мјере прописане противу разношења заразе. По неко загонетно разболјевање у селском становништву, па и у градовима, извјесно би се могло пронаћи у заражавању од ове заразе, јер ње по мало има свуда.

На „Тежак“.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетине, 22 марта.

(Висока посјета.) Његово Височанство извођело је у сриједу пред вече походити старог војводу Пека Павловића, који је већ одавно оболео, и нарочито овамо на Цетине позван и превезен да се у болним условима лијечи. Пробавивши око пола уре у разговору са знаменитим четогођом, тропотим том високом пажњом, Госпо-дар је затим пошао у Данилову болницу, где је сваког болника, милостиво о свему саслушавши, очински тјешно, а многе и материјално потпомогао.

(Страсна недеља.) По распореду, који смо у посљедњем броју допијели, врши се правило страстне недеље у манастирекој цркви, коју сваки дан похађају чланови Владичаког Дома и преко дан и у вечер. Такође и побожни грађани у лијеном броју присуствују овим црквеним службама. У исто доба често се правило врши и у капели дјевојачког института, где имају при-ступа оне особе, које су у каквој свези са истијем институтом.

(У очи цвјетне недеље.) на Лазареву суботу, сви ђаци наше основне

и средње школе са својим наставни-цима одли су по обичају са литијом у цвијеће. У повратку са Прилипа њима су се придружиле и питомице дјевојачког института са својим на-ставницима, и пјевајући на измјену празнични тропар, уз звоњење свијех звона, улегли су у варош.

(Из Призрена) пишу нам, да су попили до у Сопун три протојереја, да дочекају свога новог митрополита Високопреосвештенога Димитрија: из Призрена Трифун Јинковић, из Приштине Стефан Поповић, а из Пећи О. Софроније.

(Вријеме.) Послије управо пролетнијех дана, у суботу у вечер почела је киша са јаком грмљавом, па је падао град, а у уторник је цео дан падао снјега, али је већ јучер ишчекао. Од јучер је вријеме доста лијено, ал' модо облачно.

РАЗЛИЧИТО.

(Крунисање цара Николe.) Изашао је програм за ову велику свечаност, који овдје преносимо. Првијех дана априла пренијеће се, на позлаћенијем кочијама, царски знаци из зимског двора у Петро-граду на Николајевску станицу, окупљен је у велику пратицу кренути у Москву же-љезницом. На 19 маја цар и царица доћи ће у Петровски двор код Москве, где ће се прославити дан царава рођења. Ту ће остати до 22 маја. Овога дана цар и царица улазе свечано у Москву. По благодарењу у Успенском Сабору ићи ће цар и царица у Архангелски и Благовјештенски Сабор (саборну цркву), на поклон светлијем ико-нама и гробовима праотаца. Одовдје пола-зак у Александрјски двор код Москве. На 23 и 24 цар и царица примаће стране посланике у пријестолној сали у Крему. На 24, 25 и 26 херолди јављаће народу дан крунисања. На 25 маја цар ће прегле-дати војску. На 26 пренијеће се царски знаци у пријестолну салу. Овога дана цар и царица пријећиће из Александрјског двора у велики двор у Крему. У вече биће одјенија у свијем црквама. На 27 маја биће крунисање и по томе велики ручак. На 28, 29 и 30 цар и царица при-маће честитања. На 28 маја биће објед у двору за високо свештенство и достојан-ственике. Овијех дана још ће бити илуми-нација и петија цара и царице кроз Москву. На 30 маја престави у великом позоршту. На 31 маја биће народно весеље на Хо-динском пољу и у вече бал код француског посланика Монтебела. На 1 јунија биће ручак у двору за посланике странијех држава, а у вече бал код аустријског по-сланика кнеза Лихтенштајна. На 2 јунија биће бал код великог кнеза Сергија. На 3 бал, што га приређује Московско пле-мство у част цару и царици. На 4 јунија цар и царица ићи ће у манастир Троицу. На 5 маја биће бал у Крему. На 6 бал код њемачког посланика Родолина. На 7, дан царичина рођења, биће благодарење у Успенском Сабору и у вече објед у двору за дипломатско тијело и све изванредне посланике. На 8 биће велика смотра пад свом војском и објед у двору за поглавице Московских власти. У вече цар и царица овлазе из Москве.

(Поријекло Негуса Менелика.) О поријеклу Негуса Менелика, владоца аба-синског, лист „Gasette Europeenne“ саопшти-ва следеће: Познато је, да је Негус Ме-нелик царске крви и много се поноси тим, што је потомак царице Сабекке, која је, случајно где сви хвале мудрост и вели-чије цара Соломона, посетила га у Јеру-салиму. Та Царица јавља се Селаме по предању становника Арабије а Абисинци тврде да јој је било име Македа. Она је живјела у Сабу или Асабу, предјелу у близини Црвеног мора. Постоји прича да је она отишла у Јерусалим под заштитом тирекога цара Хирама и у пратици кћери његове, а то се спомиње и у 45 псалму. Бојећи се Израћљана, она није ишла у Јерусалим преко Арабије, нити морем на лађи, она се кренула из Асаба у Палестину, на необично лијеном, врло високом, бијелом дрмедару а вратила се преко Масаво и Суакима. Прије него што се кренула из Асаба, Селаме ил Македа није вјеровала у једног бога, а за боравања свога у Јеру-салиму примила је јеврејску вјеру. Соломон је учинио на њу изванредан утисак и на крају крајева она га је завољела. Царица сабека изродила је са Соломоном сина, коме су дали име Менелик. Она је повела сина собом у Асаб, а кад је порастао она га пошље да се образује у Јерусалим. Соломон га је врло добро образовао и у храму јерусалимском дао га је крунисати за цара етиопског и дао му име Давид, у спомен Беда (по оцу Соломону), цара Да-вида. За тим је Менелик — Давид вратио се у Асаб и повео собом цијелу насеобину Израћљана, међу којима је било и пропо-вједника закона Мојсеова. Тада је сва Абисинија примила Мојсеову вјеру и уста-новљена је влада, као што је постојала у

Јерусалиму. У току многих вјекова од тога доба, установе које је увео Менелик Давид биле су измијењене неколико пута и при свем том што су владоци Абисински и већина њихових поданика већ одавна при мили православној вјери, никада се није заборавило значајно поријекло етиопске династије од цара Соломона и царице Сабсеко. Посигурило се зна, да су 1770. год., кад је Абисинију посетио Грис, владао у тој држави потомци Менелика, сина царице сабсеко. Негус Менелик, који сад влада у Абисинији доцрта припада по крви тој најстаријој династији у свијету.

(Благо шаха персијскога.) Као да човек чита „Хиљаду и једну ноћ“ — тако изгледа у „Ендепанданс Белж“ описивање богатства и блага шаха персијскога. Шах Наср-един најбогатији је владалац на свијету по оним драгоценостима што има у доњим подручјима и ризници својој. У једноме подруму испод његовога дворца има 300 милиона свакојаким драгоцених ствари. Међу њима је и стара круна персијских царева. Ова круна личи на цвјетни лонац, закићен неуглаћеним рубином, који је велики као кокошје јајце. Овај рубин нема своје вриједности просто за то, што на свијету нема више ниједнога њему сличног да би им се цијене могле упоредити. Посље круне долази појас окићен брилијантима, тежак девет килограма. Балчаци на сабљама необично су лијепо израђени, окићени су дијамантима и цијене се на 8 милиона. Осим тога има још и сребрна куца са 100 смарагда каквих нема више на свијету. На једном смарагду, великом као грчки орах, урезана су имена свију владалаца који су владали у Персији. Даље има огромна величина бисера, бриљаната, рубина, сафира и топаза у овој ризници. Међу свима овим драгоценостима особито лијепо изгледа комад жуте миришаве амбре. Ово парче амбре има 45 кубичних сантиметара, и пало је, како у Персији кажује предање, с неба још за вријеме Музамеда. Народ у Персији вјерује да нико ништа не може ономе ко има парче ове амбре.

(Дански Краљ у посјети.) Познато је већ да добродушни краљ Христијан има обичај да се по Копенхагену шета сам пјешнице и у савим обичном одјелу. На тим шетњама врло се често дешавају занимљиви призори са добрим старцем, о којима он посље са задовољством прича, кад се кући врати. Или наиђе на дјецу, па се с њима забавља и кунује им којешта, или на људе, који га гледају попречно, па му не штејују, кад се каже ко је, по тек онда познају када га при уласку у двор поздраве стража. Ту скоро десило се краљу ово: Шетао се просто обучен, па се сјети, да посети др. Стутогарда који га је излјечио, кад је посљедњи пут боловао, и да му изјави своју захвалност на труду и лијечењу. Кад је зазвонио на вратима медицинске величине, и рекао слушници да жели говорити с доктором, слушница га је погледала од главе до пете, па кад је видјела да стари господин није одевен бог зна како, одговорила му је ладно, да с доктором може говорити само у часове, у које прима. И тамањ хтједе затворити врата испред краљева носа, кад је краљ уљудно замолио да каже доктору, да га краљ жели видјети. Изненађена слушница упита: „Шта? ви сте краљ?“ — „Да, ја вршим ту дужност“, одговори јој добродушни владар. И слушница у мјесто да позове краља у гостинску собу, стаде трчати по кући и викати: „Тамо је краљ!“ Стутогарда толико збуни служавница вика и поступак, да се пред краљем није мегао наћи. Али се краљ по својој добродушности и уљудности смијао због овог случаја, те је и збуњена докторка повратила к себи.

(О једнакости жена.) Прошле године госпођица Маргарита Мелик Бегларјан, доктор медицине и потомак једне старе кнежевске породице из Јерменске, држала је у Бечу јавно предавање о друштвеној једнакости жена. Присуствовали су многи професори са универзитета многи јерменски и босански љаци и много осталих свијета.

Многи тврде, рече госпођица — да жена по самој својој природи не може појмити све оно што знаду људи, надовезујући, како су жене створене све на један кауун, т.ј. да су све за потчињеност. По моме личном искуству, ја сам констатовала, да има толико женских типова, колико има и мушких. Отидимо за часак на границу руско-персијску, нарочито у јелневетградску губернију. Поред најстаријих и најпатријархалнијих обичаја, ми овде налазимо на изванредну осјетљивост ка свима модерним људским тежњама. Предом је дивљ и необразован, али кад одете у какво имање, ви ћете видјети како посједник дијели са својим радницима имање и вријеме.

Нек иду онамо учитељице, докторке, адвокатке и видиће — са каквим ће гостопримством бити примљене. Тамо им се неће рећи: ово је жена, те зато ништа не разумије. Мени није позната никаква јерменска пословица, која би исмијавала потчињеност женеку, као што је она њемачка,

која вели: „У жене је коса дуга, а кратка памет“. На против, има их много: које уздижу жене и називају је „најљепшим украсом кућеним“. Јерменска жена није у ничим слабија од човека, и ако јој понегда недостаје изображања. Њена природно-душевна снага толика је, да је она свуда предмет призора. У осталом, ни један Јерменин није никад погријешио, да не ода достојну пошту жени, изазув оних, који васпитава се на свима јевропским универзитетима, враћају се у отаџбину са знањем: пити пиво и исмијавати женски пол. (Смијех).

Посмотримо изближе јерменску жену, нарочито сјеланку. Ако уђете у селску јерменску кућу, нећете моћи рећи: овдје је све створила рука човекова. Изазув оружја све је остало дјело женских руку. Јерменке добијају прости памук и оне га израђују, то се исто може рећи и о свили. Човек у ове радове не улази. Истина, за то је жена ослобођена тешких радова: она не цијена дрва и не носи на леђима вреће. Најтежи посао кога жена обавља, то је мијесити хљебац. У јерменској фамилији, жене су много поштоване, и нико, био он и сиромашак, не би дозволио, да му ћерка или сестра служи у туђој кући. Често се жене питају за савјет и у питањима од важности, а синови ништа не предузимају без материне дозволе.

Јерменска је жена еманципирана. Јунакиња као ико, служи се оружјем и јапе коња са свом лакоћом. Често на коњу носи уза се и дијете. Оваква жена није само десна рука своме мужу, него је и десна и лијена рука. Ако је у путовању нападну разбојници, што се често дешава, онв се ни мало не плаши, него се служи пушком са свим олак. Она није, преде, путује и набавља домаће потребе, једном ријечју, она све ради што кући треба.

У јерменској људи се често одмећу у ајдуке, али ако не задобије добру пљачку. Жене поштују човека само због његове храбрости, и кад који проси дјевојку, ова га пита: колико си каравана опљачка? Колико си коња и оружја догнао кући? Исто као што овдје питају за племићке титуле или академијске степене.

Често се чује о отмицама Јерменки. То је истина, али отимање бива само кад жена води отмицу и пристаје за њим. Отмица често бива, да се избјегну велики трошкови око свадбе, која траје најмање три дана у банчењу и гостовању. Већином су дјевојке интелигентне, и била би велика срећа, кад би се могле образовати. Оваке су у оном истом стању, као што бјеху прије сто и више година. Добродушност и богатство нијесу донијели собом и прогрес. На против, колико постају богатије, толико глупље и шапавије. И тако, госпође се одликују од слушкиња само скупоцјеним одјелом, као и мањом интелигенцијом.

За тим је прешла говорити о прогресу Јерменки. У Јерменској домаћа економија није тако лака као у Европи. Људи хоће да једу добро, да имају све удобности и да се лијено одијевају. Ми пак немамо ни консерва, ни екстрата, нема шархета на газ, ни водовода, нити можемо по дућанима купити готови наштета. У Јерменској жена мора све приготовити, и те добро. Ја сам се у Ђерманији зачудила гдје људи хвале домаћу економију — а овамо сви трче у гостионице (смијех). Код нас нема ни европских вицева односећих се на жене. Несвијест, рђаве пунце, и зла дјеца — све је то код нас непознато. Идеал јерменске жене јест фамилија, што се, на жалост, не може рећи за европеску.

Још је чудније заиста видјети у Европи, како образовани људи имају глупе жене. Познала сам једну једног прозе сора, која вије ни знала како се зове предмет, који предаје њен муж! Како така жена може појмити свог мужа? Оп исмијева њене хаљине, а њој је пак досадно његово учење.

Прича се о лабуду, раку и риби који су требали да вуку једна кола. Лабуд је хтио лећети под облаке рак ићи уназад, а риба трчати у море. Шта вреди дакле да је човек лабуд, жена рак, а ћерка уморна риба? Учење за женскиње данас је хуманитарно питање. Ми не учимо медицину да се еманципујемо нашем полу. За нас питање о једнакости жена није питање о хљебу, него цијелу одвећ хуманитарна, ком се посвећујемо са жарком и жељом да се што прије приведе у дјело.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ БОР. БИРА.“

ЦАРИГРАД, 16 марта. — Све-чапа аудјенца Књаза бугарскога код Султана трајала је 40 минута. Послије тога син Султанов Ахмед-ефендија по-нио је Књазу орден Имтиаза у брилан-тима.

РИМ, 16 марта. — На интерпе-лацију у сенату односно некијех до-кумената афричкијех. Рудини је одго-

ворно, да је извјешће Галијаново од-носно обране и капитулације Макале изгубљено, и обећао је да ће све пом-њиво сакупити и објелодавити цијелу колекцију. Одговор је сенат примио на је одложно засједање sine die.

ПАРИЗ, 17 марта. — Бертело дао је оставку због здравља и фамилије. Пресједник Фор наименовао је министра пресједника Буржоа за министра спо-странијех дјела. Думер ће привремено управљати унутрашњијем пословима.

МОНТЕКАРЛО, 17 марта. — Руска царска удовица припјела је у Турби, дочекана од Царевиха, Вели-кијех Књажева и Великијех Књагиња. Мноштво народа је клицало: Живјела Русија. Здравље Царевиха знатно се побољшало.

КАПИТАДТ, 17 марта. — Бу-книо је устак у Матабелу.

ЛОНДОН, 18 марта. — Керзон је држао говор јучер у Сутпорту, у ком је истакао пријатељство Инглеске према Италији. Кад би Италија изгу-била Касале била би штета за Египат. Експедиција у Донголу нимало не пазивље Француску, с којом Инглеска наставља добре односе.

РИМ, 18 марта. — „Оппоне“ потврђује да ће Баратијеру судити у Масави.

ПАРИЗ, 19 марта. — Сарријан је наименован за министра унутрашњести. На предлог Буржоа комара је одреди-ла, да се у четвртак расправља интер-пелација о египатском питању, и спо-љашњој политици.

ЛОНДОН, 20 марта. — Стигао је глас, да Осман Дигма великом силом иде на Синкат. Ако нападе на Токар, потребито је у Суакиму појачање.

НИШ, 20 марта. — Краљ Алек-сандар креће сјутра пут Солуна, одакле ће у Свету Гору, гдје ће у Хилендару дочекати Ускрсење.

НАПУЉ, 20 марта. — Њемачка царска породица пошла је у Палермо.

ПАРИЗ, 20 марта. — Буржоа је одговорио на интерпелацију, да су скоро све државе узеле на знање по-тификацију о заузећу Мадагаскара без икакве резерве. Што се тиче Египта, преговори се настављају од стране Француске тријезно и чврсто у сагласју са Русијом срданијем него икад. Бур-жоа је молио сенат, да авласти владу, да настави преговоре. Живо одобравање.

ПАЛЕРМО, 21 марта. — Њема-чка Величанствна приспјела су дочекана одушевљено.

ПАРИЗ, 22 марта. — Буржоа одговарајући на интерпелацију о Египту, изјавио је, да су све веселеле заинте-ресовале у поход на Донголу, који тежи, да продужи до неопредјељеног времена окупацију Египта, коју је Инглеска више пута признала као при-времену. У пуном сагласју са Руси-јом Француска ће бранити своје инте-ресе. Египт је интегрални дио Турске. Интетријет Турске есенцијални је у-слов јевропског мира. Влада ће чврсто наставити преговоре у интереру Фран-цуске и јевропског мира. Нада се да ће комара изјавити своје пошерење влади. Живо одобравање. Дневни ред, који изјављује влади пошерење, и одо-брава владину изјаву, примљен је са 309 против 213 гласова. Комара је примила кредит за Мадагаскар, па је одложила засједање.

Прошле године, кад су убијени били три Босанско-Херцеговачка жап-дара код „Оријенске Локве“, на зем-љиншту Аустро-Угарском, Књажевска Влада поред истражни локални власти била је послала нарочитог истражног комесара да учини све мјере да би се убијце ухватили. По досадашњој не-трази убијце имају бити Јевто Вучинић и Алекса Буљановић-Милошевић — из Тренача, који су одма с мјеста убиј-ства одбјегли. Да се до сад пијесу могли ухватити. Истражни комесар још онда дао је прогласити јавно да ће они, који би ухватили зликовце или који би учинили да буду ухваћени, или

би наше власти ставили на траг тијех зликоваца не само у књажевини него и у иноземство, и тијем начином они били ухваћени добити у награду сто-тину наполеона. Овијем се то исто понавља и свакоме обзнањује да ће сваки бити подврнут строгој казни, ко би се нашао да је икад икојим начи-ном с њима општио или их прикривао.

Број 295.

Ц е т и њ е, 22. марта 1896.

И з к а п и т е л а р и је

Књаж. Министарства
Унутрашњих Дјела.

Сада је изашло из штампе у
трећему издању чувено дјело:

ЈУНАЧКИ СПОМЕНИК

пјесме о најновијим турско-црногорским
бојевима
СПЈЕВАНЕ

од
ВЕЛИКОГА ВОЈВОДЕ
МИРКА ПЕТРОВИЋА

Цијена 50 новч.

Наручбине прима У пра ва
Државне Штампарије на Цетињу
(Cettigne, Montenegro).

Нашему никад непрежа-
њеном јединцу

МИТРУ

навршује се четирдесница
првог априла, у који ћемо
дан давати нашем сину зау-
покојни парастос у цркви св.
Госпође, пред којом је по-
којник сахрањен.

Молимо поштовано грађан-
ство и све наше пријатеље,
да се сјете нас, и при овом
тужном помену.

Цетиње, 21 марта 1896.

Ожалошћени родитељи

Нико и Кристиња Милинићи.

ОБЈАВА.

Сагласно наредби Књаж. Великог
Суда од 27 јануара 1896 год. ка броју
220, износи се на јавну продају (зид)
од двокатне куће Сима Петрова Кира
Скадрићина, код Врбе, — који је градио
на име Пеја Новакоса Команина, — за
измир његових дугова.

Ко би желио речену кућу (зид)
купити, нека се пријави подписатој
Управи до 1 маја 1896, којег ће се
дана иста предати у власништво пону-
диоцу највише цијене.

У исто вријеме, позивају се дужи-
тељи Сима Кира, да до означеног дана
поднесу подписатој Управи: оригиналне
признанице, уговоре, трговачке рачуне
од шта је дуг и од кад постоји, увје-
рења, да је дуг постојао и да није
исплаћен, и у опште све, чим се исти-
нитост дуга доказује, јер ће се тада
примјени новци за презадужено Кирово
имање дијелити међу његовим дужи-
тељима.

Бр. 303.

Ц е т и њ е, 29 фебруара 1896.

УПРАВА ВАРШИ ЦЕТИЊА.
(3—3)